

Vaarallisten aineiden kuljetus tiellä

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Vaarallisten tavaroiden kansainvälisiä tiekuljetuksia koskevan sopimuksen (ADR-sopimus, SopS 23/1979) liitteiden A ja B muutokset ovat tulleet voimaan 1.1.2025 sisältäen kuuden kuukauden siirtymäajan.

Vaarallisten aineiden sisämaankuljetuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/68/EY (VAK-direktiivi) muutetaan komission delegoidulla direktiivillä (EU) 2025/xxx, jolla VAK-direktiivin liitteitä mukautetaan tieteen ja tekniikan kehitykseen. Täten VAK-direktiivin liitteessä I oleva I.1 jakso muutetaan vastaamaan 1.1.2025 voimaantulleen ADR-sopimuksen versiota. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 30.6.2025.

Määräys annetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023, VAK-laki) nojalla VAK-direktiiviin edellyttämällä tavalla. VAK-laki sisältää laajat määräystenantovaltuudet, jotka kattavat tekniset määräykset aineiden luokituksesta, aineiden ja kuljetusvälineiden merkitsemisestä, kuljetustiedoista, kuljetuksen, kuljetusvälineen, pakkausten, säiliöiden ja konttien turvallisuusvaatimuksista, matkatavaroista, koulutuksesta ja pätevyydestä, turvatoimista, kuljetuskielloista ja -rajoituksista, ilmoituksista ja selvityksistä, kuljetuksen osapuolten velvollisuuksien käytännön toteutuksesta ja tarkastuslaitosten tehtävien teknisestä suorittamisesta. Valtuuksien nojalla määräyksessä on myös tarkkarajaisia Euroopan unionin lainsäädäntöön tai kansainvälisiin sopimuksiin perustuvia poikkeuksia laissa säädetyistä kuljetusturvallisuutta, kuljetuksen valmistelua ja turvaamista, ainetta, kuljetusvälinettä, pakkausta, säiliötä ja konttia koskevista vaatimuksista.

Tämän määräyksen vastainen toiminta voi olla rangaistavaa vaarallisten aineiden kuljetusrikkoksena rikoslain 44 luvun 13 §:n mukaisesti taikka ympäristön turmelemisena rikoslain 48 luvun 1, 2 ja 4 §:n mukaisesti tai ympäristörikkomuksena rikoslain 48 luvun 3 §:n mukaisesti, siten kuin VAK-lain 140 §:ssä säädetään. Näistä rikoksista seuraamuksena on sakkoa tai vankeutta. Lisäksi VAK-lain 141 §:n nojalla voidaan määrätä liikennevirhemaksu sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo vaarallisen aineen kuljetusta, luokitusta tai luovuttamista koskevaa velvollisuutta, sekä muiden kyseisessä pykälässä lueteltujen velvoitteiden rikkomisesta. VAK-lain 142 §:ssä säädetään vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävän tuotteen markkinavalvonnassa määrättävistä seuraamusmaksuista. Muissa VAK-lain 23 luvun pykälissä tarkennetaan edellä mainittujen seuraamusten täytäntöönpanomenettelyitä sekä säädetään määräaikaisesta kiellosta osallistua kokeeseen (145 §). VAK-lain 22 luvussa säädetään vaarallisten aineiden kuljetuslupiin sekä niihin liittyviin hyväksyntöihin ja valtuutuksiin kohdistuvista hallinnollisista seuraamuksista, joihin voi viime kädessä kuulua luvan, hyväksynnän tai valtuutuksen peruuttaminen määrääjäksi tai kokonaan.

Määräyksen tavoite

Traficomien määräyksellä annetaan kansallisesti ADR-sopimusta vastaavat määräykset. Vaarallisten aineiden tiekuljetuksia koskeva Traficomien määräys TRAFICOM/473662/03.04.03.00/2022 kumotaan.

Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa 4.9.2024 käynnistetyssä määräyshankkeessa.

Traficom on osallistunut ADR-sopimuksen liitteiden A ja B muutosten valmisteluun Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (ECE) työryhmän kokouksissa ja huolehtinut ennen kansainvälisiä kokouksia kansallisesta koordinaatiosta eri viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Tässä työssä sidosryhmillä on ollut mahdollista vaikuttaa määräyksiin jo kansainvälisen sopimuksen muutoksista päätettäessä.

Keskeisimpiä määräysmuutoksia on esitetty sidosryhmille Traficom in järjestämässä tilaisuudessa (VAK-päivä) 5.2.2025. Määräysluonnoksesta järjestettiin sidosryhmien kuulemiseksi xxx.-yyy.2025 lausuntokierros. Lausuntoa on pyydetty viranomaisilta, kuljetusalan ja kemianteollisuuden keskusjärjestöiltä ja muilta vaarallisten aineiden kuljetusalalla toimivilta.

Lausuntopalaute

Lausunnon määräysluonnoksesta antoivat seuraavat tahot: xxx

Muutokset ja arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksellä parannetaan vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuutta ottamalla huomioon alan turvallisuuskehitys. Teknisten määräysten muutoksilla on vaikutusta sekä valvovien viranomaisten että kuljetuksesta vastuussa olevien toimintaan siten, että valvonnassa ja kuljetustoiminnassa on otettava huomioon muuttuvat vaatimukset. Määräyksessä on vaatimuksia, jotka kohdistuvat suoraan kuljetustoiminnassa mukana oleviin osapuoliin, kuten lähettäjiin ja kuljetuksen suorittajiin. Muutokset ovat lähtökohtaisesti toiminnallisia ja uusien vaatimusten on tarkoitus kohdistua toimijoihin siten, että nykytoiminnalle ja -kalustolle annetaan siirtymäajat toiminnan mukauttamiseksi joustavasti uusiin vaatimuksiin.

Yksityiskohtaiset perustelut

Traficom in määräyksellä annetaan kansallisesti ADR-sopimusta ja VAK-direktiiviä vastaavat määräykset. Liitteiden A ja B ulkoasu vastaa ADR-sopimuksen liitteitä. Liitteissä on toimivaltaisia viranomaisia ja tarkastuslaitoksia koskeviin kohtiin merkitty laissa säädetyt suomalaiset toimivaltaiset viranomaiset ja tarkastuslaitokset selkeyden vuoksi ja määräysten soveltamisen helpottamiseksi.

Multimodaalisten kuljetusmääräysten ja testauskriteeristön taustalla ovat YK-mallisääntöjen 23. painos (Recommendations on the Transport of Dangerous Goods, ST/SG/AC.10/1/Rev.23) ja Testimanaalin 8. painos (Manual of Tests and Criteria, ST/SG/AC.10/11/Rev.8).

Määräyksen liitteisiin on lisätty uusia vaarallisten aineiden kuljetusnimikkeitä sekä kuljetusnimikkeisiin liittyviä kuljetusehtoja. Eräiden aineiden ja esineiden kuljetusehtoja on muutettu, ne koskevat lähinnä teknisiä yksityiskohtia, kuten aineiden luokituskriteereitä, määritelmiä, pakkaamiseen liittyviä vaatimuksia ja standardeja sekä rahtikirjamerkintöjä.

Liitteen 1.9 luvusta on poistettu 28.2.2025 päättyvän siirtymäajan (VAK-laki 151 § 9 mom) voimassaolleet reittirajoitusmääräykset. Nykyisin myönnettävien reittirajoitusten soveltaminen perustuu ajoneuvon oranssikilven merkintävaatimukseen eikä enää ainetaulukoihin. VAK-lain 151 §:n mukaisesti kumotun lain nojalla myönnettyt voimassa olevat vaarallisten aineiden alueellisia tiekuljetusrajoituksia koskevat päätökset ovat voimassa 18 kuukautta lain voimaantulosta.

Paineastioiden ja säiliöiden kylmäkestävyydestä ja sen merkinnästä kotimaan kuljetuksessa (- 40 °C vaatimus) säädetään asetustasolla. Siten määräyksissä eri kohtia muutetaan vastaa-

vasti, ja poistetaan päällekkäisiä vaatimuksia, jotka eivät ole ADR-määräysten mukaisia. Määräyksen liitteen kylmänkestävyysvaatimuksia koskevissa kohdissa on lisätty viittaus vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun asetuksen (925/2023) 2 §:ään.

ADR-sopimuksen määräyksiin perustuen määräykseen on tehty seuraavia muutoksia:

Uusia nimikkeitä on muun muassa natriumioniakuille ja niitä sisältäville laitteille, disilaanille, ja palonsammutuslaitteille. Akkukäyttöisille ajoneuvoille on annettu akkutyypistä riippuvat uudet nimikkeet luokituskriteereineen: akkukäyttöiset ajoneuvot, jotka sisältävät natriumioniakkuja, litiumioniakkuja tai litiummetalliakkuja. Tartuntavaarallisissa aineissa m-rokko-virus kuuluu jatkossa kategoriaan A vain viljelmissä.

Muutoksia on tehty lukuisiin erityismääräyksiin, ja liitteen luvussa 3.3 lisätty uudet erityismääräykset 28, 400-408 ja 677-678. Samoin pakkaustapoja on muutettu, ja liitteen luvussa 4.1 lisätty uusia pakkaustapoja.

Lisäksi esimerkiksi asbestin saastuttaman jätteen irtotavarakuljetukselle sekä jätettä sisältävien pakkausten yhteenpakkaamiselle on annettu uusia määräyksiä. Myös säiliöiden paineenrajoituslaitteisiin liittyvää viipymäaikaavaatimusta on täsmennetty.

Sähköisissä kuljetusasiakirjoissa vaarallisia aineita koskevien tietojen on oltava saatavilla kuljetuksen aikana siten, että asiakirjoissa voidaan yksilöidä aineet ajoneuvoa kohti sekä itse ajoneuvo.

Liitteen osaan 9 on lisätty sähkö-, kaasu- ja hybridiajoneuvoille AT- ja FL-ajoneuvoja koskevat kriteerit ADR/VAK-hyväksyntää varten. Perävaunuissa ei saa olla hyötyjarrujärjestelmää eikä sähköistä voimalinjaa. Kuitenkaan edelleenkaan sähköistä voimalinjaa ei saa käyttää räjähteiden kuljetukseen tarkoitetuissa EX-ajoneuvoissa. Lisäksi ajoneuvon virran katkaisua (päävirtakatkaisin) koskevat määräykset on uusittu.

Näiden muutosten lisäksi määräyksiin tulee lukuisia teknisiä muutoksia, joissa huomioidaan tieteen ja tekniikan kehitys vaarallisten aineiden kuljetuksissa.

Määräyksen aikataulu/voimaantulo

Määräys tulee voimaan xxx.2025.